

Justitsminister Morten Bødskov
Slotsholmsgade 10
1216 København K

AMNESTY INTERNATIONAL
DANSK AFDELING

Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K

T: 3345 6565
F: 3345 6566

www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

Kære Morten Bødskov

27. november 2013

Vi har med interesse set TV-dokumentaren "Hvad du ikke vidste om Danmark – Politiklager", som blev vist her til aften på DR1.

Programmet gennemgår tilblivelseshistorien for vores nuværende politiklagesystem - Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP). Det viser bl.a., hvordan DUP kom til verden efter et omfattende udvalgsarbejde, som blev sat i gang af daværende justitsminister Lene Espersen.

Baggrunden for udvalgsarbejdet var blandt andet en række spektakulære enkeltsager, hvis behandling og afgørelse syntes at vise, at klagesystemet – Statsadvokaterne (efter omstændighederne bistået af Rigspolitiets Rejseafdeling) - ikke var objektivt og uvildigt, men for tæt på dem, der blev klaget over – og at offentlighedens tillid til klagesystemet som følge heraf var svigtende.

Politiklageudvalget fik til opgave at komme med forslag til initiativer, som kunne genskabe den folkelige tillid til systemet og herunder, om nødvendigt, at fremkomme med forslag til en nyordning af politiklagesystemet.

I 2008 udgav Amnesty International en rapport, som gennemgik de strukturelle problemer ved statsadvokat-ordningen – at en stor del af de jurister, som behandlede klagerne hos Statsadvokaterne, var indstationerede politijurister, som efter endt turnus skulle tilbage til politiet igen. Videre gennemgik rapporten et antal politiklagesager til illustration af problemerne ved den manglende objektivitet og uvildighed i de konkrete afgørelser. Vi anbefalede derfor, at man erstattede Statsadvokaterne med et egentligt, uafhængigt klageorgan uden de nære bånd til politiet med selvstændig kompetence til at efterforske og afgøre (udtale kritik i) de enkelte klagesager. Kompetencen til at rejse tiltale efter straffeloven anbefalede vi, at man bevarede hos Statsadvokaterne, men afgørelsen skulle ske på grundlag af det uafhængige klageorgans efterforskning.

I 2009 fremlagde regeringen et forslag – L 88 af 9. december 2009 – til et nyt politiklagesystem, som flyttede klagesagerne fra Statsadvokaterne til et nyt organ med egne sagsbehandlere og efterforskere – som skulle blive Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Amnesty læste lovforslaget som et reelt forsøg på at etablere en uafhængig klageinstans uden de stærke kollegiale bånd og det faglige fællesskab med politiet, som prægede det gamle system, og som betød, at borgerne stod svagt i klagesager mod politiet. En stor sejr for borgernes retssikkerhed, erklærede vi i Amnesty dengang.

Men som TV-dokumentaren viser, lider det nye politiklagesystem under præcis de samme problemer, som det gamle. De gode hensigter – at få etableret et politiklagesystem, som ikke er personelt og organisatorisk meget tæt på politiet – er mislykkedes.

DR 1-dokumentaren viser, at de 11 jurister, der arbejder hos DUP, er på orlov fra politikredsene eller Statsadvokaterne og skal tilbage dertil efter endt tjeneste hos DUP. Der er således fortsat ikke den nødvendige afstand imellem den instans, der klages over, og det personale, der skal behandle disse klager.

Ser man på afgørelserne, er resultatet entydigt. I det gamle politiklagesystem – Statsadvokaterne – førte 1,6 % af klagerne til kritik af politiet. I det nye system er det tilsvarende tal 1,5 %. Det er altså fortsat stort set umuligt for borgerne at få medhold i en klage over politiet. Var formålet at styrke borgernes retssikkerhed, at give dem adgang til effektive retsmidler, må man sige, at projektet er slået fejl. Var formålet derudover, at politiet som institution fik hjælp til at identificere og lære af egne fejl, er dette heller ikke opfyldt.

Disse forhold er så alvorlige, at vi må opfordre dig til at tage problemet op med de partier i Folketinget, der stemte for den nye klageordning.

En medvirkende årsag til det lave antal klagesager, der fører til kritik, kunne være, at et ukendt antal sager henlægges med den begrundelse, at den eller de indklagede betjente ikke kan identificeres (herunder i sager, hvor de indklagede betjente ellers er fremvist på tydelige fotografier i aviserne eller i billedsekvenser i TV). I maj 2013 kontaktede Amnesty International DUP for at høre, hvor mange sager, det drejer sig om, men blev oplyst om, at DUP ikke førte statistik over antallet af sådanne sager. Vi opfordrede DUP til at føre statistik over sager, som henlægges, fordi den indklagede ikke kan identificeres. I oktober 2013 oplyste DUP, at man fortsat ikke fører statistik over denne gruppe sager. Efter vores opfattelse er det et stort problem, at DUP ikke fører statistik over disse sager, da det strider mod borgernes ret til effektive retsmidler – til oprejsning og compensation – hvis alt for mange sager lukkes med begrundelse i, at betjente ikke kan identificeres.

Vi anbefaler, at man i Danmark indfører mærkning af politiets uniformer, således som man har det i Storbritannien og Norge, for at gøre det nemmere at finde de betjente, der måtte være involveret i en sag, som en borger klager over. Ved at lette identifikationen ved hjælp af et nummer/symbol kommer man endvidere ud over det problem, at politifolk, som måtte have set eller genkendt den betjent, som borgeren klager over, kan stå med det problem, at de frygter at blive opfattet som "sladrehanke eller stikkere", hvis de vælger at rapportere deres iagttagelser. Dette dilemma mellem lov og ret på den ene side og korpssånden på den anden side kan i højere grad undgås, når borgeren kan nævne et nummer i forbindelse med klagen.

Vi har noteret os dine nylige oplysninger til Folketingets Retsudvalg om, at hverken det britiske eller det norske politi, på Justitsministeriets forespørgsel, har oplyst om negative konsekvenser af mærkningen af politiets uniformer for politifolkenes udførelse af deres arbejde eller deres sikkerhed. På den baggrund synes det hyppigst fremførte argument imod mærkning at være tilbagevist. Vi håber derfor, at du vil støtte, at en sådan ordning også indføres i Danmark.

Vi skal på baggrund af ovenstående opfordre dig til:

- At tage skridt til at indføre en mærkningsordning af betjentenes uniformer i Danmark, der både tilgodeser borgernes retssikkerhed og de enkelte politibetjentes sikkerhed;
- At undersøge, hvad der har ført til en situation, hvor stort set samtlige medarbejdere i DUP er fra – og på orlov fra – politiet og anklagemyndigheden, og hvilke overvejelser

DUP og Justitsministeriet har gjort sig om de mulige konsekvenser for klageinstansens uafhængighed og uvildighed;

- At tage skridt til at sikre, at DUP bemannes på en sådan måde, at den personelle og organisatoriske uafhængighed, som oprindeligt var formålet med etablering af en ny klageordning, bliver mulig, og DUP lever op til sit formål om at styrke borgernes retssikkerhed;
- At sikre, at DUP fremover fører anvendelig statistik over de sager, der henlægges, fordi den indklagede betjent ikke kan identificeres.

Vi ser frem til at modtage dit svar.

Venlig hilsen

Lars Normann Jørgensen
Generalsekretær
Amnesty International, dansk afdeling